

LBRIS

We know
books

Emilian Marcu

**LUMEA,
DUPĂ SABATUL COCORILOR**

Editura Hoffman
2024

© Emilian Marcu

© Editura Hoffman, 2024, pentru prezenta ediție

Această carte este protejată prin Copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

EDITURA HOFFMAN SRL

Tel: 0740.984.910

contact@editurahoffman.ro

www.EdituraHoffman.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
MARCU, EMILIAN

Lumea, după sabatul cocorilor / Emilian Marcu. -

Caracal: Editura Hoffman, 2024

ISBN 978-606-46-2028-6

821.135.1

PREFĂȚĂ: DE LA SIMFONIA ALBĂ LA OPERA MAGNA

Lumea după sabatul cocorilor este ultimul roman din trilogia lui Emilian Marcu, trilogie ce mai cuprinde volumele *Tobele mute* și *Tărâmul inocenților*.

Ca gen *proteic*, romanul se poate plia de orice realitate ficțională, romanul de față fiind un roman total, pendulând între poem și eseu, punând în paranteze narațiunea, esențializând descrierea, dar dilatând până la maximum *monologul adresat*. E un roman care trebuie decodat în straturi, fiind vorba de mai multe metarealități.

Romanul este atemporal și, curios, aspațial, nu pentru că ar fi sufocat de un spațiu limită, ci pentru că spațiul e imposibil de delimitat tocmai din cauza dimensiunilor teritoriului matricial, o *Siberie* arhetipală. (*Siberia* singură are un teritoriu de 50 de ori mai mare decât teritoriul actual al României!).

Dar *Siberia* este și numele unei misterioase femei venită să se adăpostească în peștera tânărului călugăr Sofronie. (Nu e chiar neobișnuit ca o femeie să poarte numele unei țări. Cu ani în urmă aveam în România o jucătoare foarte bună la baschet care se numea Ștefania *Basarabia*. Pe atunci

numele de „Basarabia” era pe lista neagră, fiind total interzis. Dar, prin Ștefania, Basarabia apărea în ziare (e drept, în cele sportive). După cum, am cunoscut tot cam pe atunci, o studentă din Craiova care se numea... *România!*)

Așadar, romanul ezită între două Siberii, una definită ca un univers al zăpezii, un deșert alb, cealaltă fiind numele femeii venită să tulbure liniștea, meditația, viața călugărului Sofronie, dar și a Preasfinției Sale, a călugărului Chiparissa, a altor călugări. (De altfel, chiar numele de Siberia e unul interesant, în mongolă însemnând „ținut liniștit”, iar în tătară „a broda”.

Se cuvine să ne oprim puțin și asupra titlului: *Lumea după sabatul cocorilor*. În rusă „lume” se numește „mir”. Dar „mir” înseamnă și „pace”. Așadar „lume” s-ar putea traduce și prin Siberia, care este un „ținut liniștit”. Sabatul (în ebraică Shabat) este considerat Semnul lui Dumnezeu, este ziua „odihnei” săptămânale, sâmbăta. În fine cocorii semnifică și ei liniște și pace, deoarece ei preiau sufletele soldaților căzuți pe câmpul de luptă. Deci cocorii apar pe vreme de pace, iar sufletele soldaților înseamnă liniștea. Deci titlul reia de trei ori, ideea de liniște, de odihnă și pace. Dar „sabat” înseamnă și „adunare”, fie că e vorba de adunarea vrăjitoarelor sau de cuvintele care traduse în rusă semnifică „uniune” sau „sfat” (Aluzie la Uniunea Sovietică).

Iar această adunare a cocorilor se face într-un cerc având, ca semn, curcubeul. Personajele sunt în scară, de fapt sunt una și aceeași persoană, același arhetip: călugărul Sofronie, călugărul Chiparissa, Preasfinția Sa, și chiar Apostolul Pavel (prin... statuia sa), având aceleași emoții, aceleași obsesii, aceeași credință, aceleași aspirații.

De altfel, discursul e mereu împletit, nu mai știi care personaj vorbește, se amestecă vocea auctorială cu vocea altor personaje; dostoevskian adesea, vocea unui personaj este mai puternică decât vocea autorului, textul emis de fiecare personaj poate să-i aparțină, dar poate fi și un text biblic sau cu rezonanțe biblice.

Textul mustește de metafore obsedante, unele de o frumusețe uluitoare. Se produc transferuri ca în basmele arabe sau chiar rusești între oameni și animale. Iată câteva exemple:

„Într-un colț al peșterii se aciuse un păianjen imens, cu o cruce albă pe spate, cu o înfățișare episcopală și călugărul cel tânăr avu impresia că Preasfinția Sa se preschimbase în păianjen să-l poată privi cum se pedepsește într-o pocăință.”

Când tensiunea textului poem în proză ajunge insuportabilă, poemul devine vers: „*Sunt mai bătrân ca timpul din icoane/ Sunt mai curat ca tâmpla unui vis/ Peste cetăți uitate când grele bastioane/ Cad pe apus cu umbra de proscris// Și anii toți buimaci de-atâta așteptare/ Printre făclii se-aprind și mă cuprind/ Că-n răni mi-a înflorit atâta sare/ Cum gheața înfloreste pe un grind./ Bătrân ca timpul din icoane-s, iată,/ Distanțele se-aprind mereu în amintiri/ Cum se aprinde rana-ntr-o săgeată/ Când e păcatul candelă-n priviri./ Sunt mai bătrân ca timpul în tăcere/ Când iarna se aprinde-n fagurul de miere, auzi el fâșâitul poemului acesta printre frunzele înghețate de mesteacăn, plimbând, într-o parte și în alta, vorbele și lumina curgea printre gândurile sale.”*

Descrierile devin viziuni, uneori cu accente apocaliptice:

„Deodată, pădurea începu să se rotească, așa cum s-ar învărti o roată a timpului acolo în cer. O gaură imensă se deschise chiar lângă bradul cel fulgerat și limbile de foc se răsuceau ca o pasăre în zbor, adunând în zborul ei tot ce întâlnea în cale. Rotocoalele imense ale flăcării desenau șerpii uriași pe marginea universului și un clocot intens, ca o vreață, măsura distanța dintre cele două lumi care se construiau în acea vâlvătaie. Așa vedea Preasfinția Sa rotindu-se universul în jurul lui. Niște limbi imense de foc, făcându-l să se gândească la iadul care ar putea să pună stăpânire pe el pentru faptele pe care ar fi dorit să le facă.”

Siberia e invocată cu dramatismul, forța și frumusețea unor versuri din *Cântarea Cântărilor*:

Cine ești tu, Siberia?

Cine ești tu, cine ești tu, cine ești tu...? Repetă el în gând, dar ecoul din peșteră, care năvălea spre ieșire, se răspândea peste armata de furnici roșii.

Întrebarea călugărului Sofronie o viza direct pe femeia de la care aflase că își spune *Siberia*.

Cine ești tu de ai dat buzna aici, în acest viespar, de unde nu se știe cum vei reuși să scapi?

Ești mai curată decât zăpada de sub mesteceni, virgină și crudă, mai curată ca pielea albă a mestecenilor gata de a se jertfi, imediat după apusul soarelui.

Ești mai curată decât răsăritul de soare atunci când scapără de pe vârful muntelui și se rostogolește spre noi, cu lumina lui rece, ca de gheață!” rosti el, dar tot în gând,

Și totuși, eu iubesc o lumină, un cântec, un parfum...” mai spuse el fără să clipească.

La un moment dat, aflăm numele real al Siberiei: „*Cine ești tu, Siberia?*”

Cine ești tu...? repetă ecoul din peșteră care năvălea spre ieșire și se răspândea peste armata de furnici roșii.

Întrebarea o viza direct pe femeia despre care el știa că își spune „Natașa”.

Imaginile nu sunt întotdeauna liliale. Iată câteva exemple:

„Sârma o înfășuram pe niște fușteie, făcând un nod mare la capăt, să nu intre țepii ei în palmele noastre mici. Trăgeam cu supunere, fără văicăreală, fără să spunem un singur cuvânt, fără să plângem, și sângele ne țășnea prin palmele mici, ca niște frunze de mestecăn. Măinile ni se înfierbântau de la sângele țășnit printre degete, picurând din loc în loc pe zăpada albă ca fața unui înger. Și noi eram îngeri în acele clipe când trăgeam trupul mestecănelui spre camion.”

„Preasfinția Sa își aminti, și asta îl cutremură: *Cei care pretindeau că prezic viitorul erau pedepsiți prin răsucirea capului la spate, în așa fel, încât lacrimile să le spele fesele. Ar fi putut să-i spună asta duhovnicului său? își duse el gândul mai departe...”*

Măreția cărții o constituie și tonul de litanie, de spovedanie, de mărturisire, de testament:

„*Privește, temeinic în suflet pentru că acolo este cu adevărat casa omului.*

Acolo trebuie să ne recunoaștem și să ne regăsim, mai întâi, acolo la talpa tronului, își întări acesta spusele.

Scriu toate acestea și tare mult mi-aș dori să se știe de către toți cei cu care am venit aici în împărăția gheturilor fără de sfârșit, în această lume cu un singur anotimp, în care parcă și îngerii au înghețat în icoane, scriu toate acestea cu mâna de țărână, pentru că din țărână venim și în țărână ne întoar-

cem, spuse Preasfinția Sa, arătând cu degetul spre Călugărul Chiparissa.”

Visul este un al doilea strat al cărții, apărând contrapunctiv:

„Dar visul se repetă, iar și iar, ca și cum ar fi trăit mai multe nopți legate, una de alta, mai multe vieți legate snop, și el ar fi fost, de fapt, mai mulți oameni deodată, care își trăiau același vis, într-un lanț imens, un lanț de carne vie care străbătea pământul de la un capăt la celălalt, dar visul nu-l spuse.”

„Văzuse, ca prin vis, o imensă armată de furnici roșii, care plecaseră din culcușurile lor, că se înșiruiau pe o linie a unui front invizibil să cucerească lumea. Pașii lor mărunți, dar decisi, prinși în mari mănunchiuri de sunete, se auzeau ca un tropăit de oști gata de atac, ca un ropot de tobe ce anunțau evadarea sau ca lătratul cățeilor care anunțau sfârșitul lumii.”

Statuia Sfântului este un simbol polivalent, cu foarte multe „conotative”.

Ea poate fi un far, asemănător celui din Alexandria:

„Statuia Sfântului, prin Biblia aceea de piatră, trimitea lumina cuvântului până acolo la ei, în peșteră.”

Sau poate fi o stelă, nu mortuară, ci inițiatică, o fântână inversă, cu implozie:

„Trecuse lent pe lângă statuia Sfântului, privind-o discret, așa ca într-o doară.

I se păru că Biblia de piatră din palmele Sfântului se lasă răsfoită mai degrabă de palele de vânt și citită de adierile calme ale fâlfâitului de aripi sau mângâiate de stolorile multicolore de fluturi, decât de privirile sale rătăcite și de mâinile sale deja reci.”

Statuia poate fi un izvor al materiei vii, integrând o lume:

„...făcând să pară că literele de piatră ale Bibliei capătă viață, că vibrează asemenea frunzelor de mesteacăn în bătaia vântului aspru de iarnă profundă.”

Este o operă inițiatică, pentru Preasfinția Sa:

„La lumina fulgerului avu sentimentul că poate citi și el (pentru a câta oară?!) literele scrise pe una dintre file, și asta îl făcu fericit.” „I se păru că Biblia de piatră pusă în mâinile Sfântului se lasă răsfoită de palele de vânt, citită de adierile calme și de gerul aspru și trimitând vorbele și faptele sfinților acolo în inima lumii de gheață.”

Statuia poate fi un obelisc, o piatră de temelie a credinței:

„Fusese un amurg îndelungat, prin care trecuse doar de câteva minute Preasfinția Sa și proiecția Apostolului Pavel încă se mai vedea pe cerul greu de fulgere făcând să pară că literele de piatră ale Bibliei capătă viață.”

După cum, am spus-o deja, statuia Apostolului este ultima reprezentare din seria care începe cu călugărul Sofronie.

Și simbolurile sunt realizate în straturi. Un exemplu: Lumea e reprezentată de Siberie, ca într-o sinecdocă. Dar Siberia este o femeie (evident cu același nume). Reprezentativ pentru femeie este gaura (un univers poate fi înghițit de o gaură neagră). Dar femeia se adăpostește într-o peșteră (care este tot o gaură). În fine, Sofronie o ascunde într-un vas de lut (a treia gaură):

„Călugărul cel tânăr luă la rezeală femeia aceea, din fundătura peșterii și, mai cu voie, mai fără voie, o înghesuie în vasul mare din lut ars, rămas de la facerea clopotului și

puse capacul peste care aruncă un braț de cetină și câteva rufe zdrențuite, pe care le avea la îndemână. Înainte de a pune capacul, îi făcu un semn cu mâna, cum că trebuie să păstreze o liniște desăvârșită. Femeia se chirci anevoie în vas și, datorită mirosului puternic de la drojdia de vin ce se uscase pe fundul vasului, adormi.”

E vorba de efectul de „ecou” sau de cel al „păpușilor Matrioșka”, ce se înghit mereu, sugerând o fecunditate fabuloasă, dar și o formă concretă de realizare a infinitului.

Cartea nu are protagoniști sau antagoniști, dar forța corului e stihială, iar imaginile sunt demne de un infern dantesc:

„Alaiul călugărilor, trecând molatic, ca o călătorie în cer, precum sunetul limbii unui clopot, pe lângă marginea pădurii și găsind oșteni cu capetele tăiate de hoardele barbare, zidiți precum ghizdelele fântânilor, unul lângă altul, ca niște pietre de râu, lucioase de la trecerea vremii, se cutremură.

Călugării le ridicară, în grabă, troițe să le cinstească memoria și, cântând, se strecurară printre haitele de lupi, dar și de barbari, care le ațineau calea pretutindeni, să nu înainteze spre locul care le fusese demult menit.”

Toate simbolurile sunt oximoronice, contradictorii, contrazicând la prima vedere ceea ce ni se pare a fi adevărul. Cămila pare a fi un animal aparținând terestrului. Culoarea sa, faptul că poate avea o cocoașă sau două sugerând crestele muntoase, capacitatea sa de a învinge natura, oricât de neospitalieră ar fi, ne duc la ideea că apariția cămilei oarbe la începutul cărții are rolul unui mal de apărare:

„Cămila cea oarbă, după ce alergă un timp printre hățișurile pădurii, parcă anume să alunge furnicile roșii, care

înaintau într-un doar de ele știut, fornăi scurt, fără să facă prea mult zgomot, și se așază, liniștită, la intrarea în peșteră, acolo lângă foc, continuându-și veghea ca și cum nu s-ar fi mișcat niciodată din acel loc.”

În realitate, de la *cămilă*, provin acei *camilles* – slujitorii regilor, dar și a altarelor. Iar în Zohar se vorbește de cămilele *zburătoare*, care ar fi *paznicii* paradisului terestru.

Așadar, cămila nu apără cu trupul său doar o peșteră, gura unui fund de sac, eventual intrarea în „subterană”, în infern, ci chiar lumea, inclusiv cerurile.

Personajele se „mărturisesc”, lumea în care se mișcă este una generată de imaginar: „*Noi suntem făcuți din stofa din care sunt croite de marele Arhitect, visele.*”

Scrisul și înscrisul sunt dureroase și călugărul Sofronie își scrie istoria patimilor sale cu sânge, autopedepsindu-se, biciuindu-se, acoperindu-și spatele cu rânduri de sânge:

„Acolo, la intrarea în peșteră, în acea pustietate devastatoare, își aplica loviturile de bici cu înverșunare, sperând că va putea ajunge în împărăția divină, așa cum își alesese el drept cale de urmat, încă din copilărie...”

„Femeia, pe care o cunoscuse, sub numele de *Siberia*, ghemuită în blana de urs, simțea și ea că fiecare lovitură, că îi alunecă pe trup, ca și cum ar fi făcut parte din acel supliciu. Șuvițele de sânge se prelingeau pe privirile ei, gata să i le soarbă, să devină asemenea cămilei de la gura peșterii, oarbă.”

Romanul este atemporal, dar lupta cu timpul nu e deloc ușoară, iar rezultatul unei bătălii e întotdeauna incert:

Sub greutatea vremurilor, dar și a faptelor noastre, trăim, sub acest bolovan al timpului, clamă el, cu ochii în lacrimi de sânge, privind spre Steaua Ciobanului care i se